

Dolenjski list

Glasilno Osvobodilne fronte okrajev Črnomelj, Kočevje, Novo mesto in Trebnje

Leto II. — Stev. 10

NOVO MESTO, 9. marca 1951

Izhaja tedensko

LOVRO GRDEN, predsednik
Okrajnega odbora OF Trebnje:

Dolenjska se z delom pripravila na volitve

Organizacije OF in društva se tudi v trebanjskem okraju pripravljajo na volitve, o čemer govori živahna razgibanost.

O volitvah razpravljajo na vaških sejah OF, na množičnih sestankih članstva Osvobodilne fronte in na sestankih raznih društev. Volivci razpravljajo o kandidatih za bodoče poslance in njihovih namestnikih. Zelijajo, da bi jih kandidati obiskali in se z njimi pogovorili.

Povsod se ogromno razpravlja o gospodarskih nalogah okraja in države; kmetje govorijo o setvenem planu, gozdarstvu, o odkupih, o naših gradnjah, prav posebno pa jih zanima naša zunanja politika, ki jo prebivalci okraja Trebnje z zanimanjem spremljajo.

Predvolilni sestanki so dobro obiskani. V Sv. Križu je bilo na sestanku n. pr. čez 200 volivcev, v Moravčah 150, na Primskovem blizu 150, na Sela-Sumberku čez 50 itd. So tudi redke vasi, kjer sestanki niso tako dobro obiskani kot n. pr. Veliki Gaber; kulturna in gospodarska zaostalost je v takih krajih glavna ovira, da volivci nimajo dovolj zanimanja za reševanje domačih nalog na skupnih vaških posvetih.

Med najdelavnejšimi je pred volitvami organizacija OF v Sv. Križu pri Litiji. Ta kraj je dal med narodnoosvobodilno vojno precejšnje število dobrih partizanov, prav tako pa je prebivalstvo pomagalo partizanskemu pokretu. Tudi po osvoboditvi so pridno delali in že v letu 1949 ustanovili kmečko delovno zadrugo. Kraj je precej oddaljen od prometnih vozov, zato je dobil avtobusno zvezo. Stara želja, da bi dobili v vas elektriko, se jim zdaj uresničuje. Naredili so že 1320 prostovoljnih ur, pripravili droge, posekali del gozda, kjer bo tekla napeljava in podobno.

Naš okraj je izrazito poljedelski. Ni čudno, da volivci v teh tednih precej govorijo o zadružništvu. V posameznih krajih kaže, da nekateri vidijo samo slabe strani kmečkih delovnih združb, dobrih pa ne. Na tak način skušajo odvrniti kmete od vstopanja v zadrugo. Imamo pa vedno več poštenih, naprednih kmetov, ki gledajo zadružništvo s praviimi očmi. Dobro se namreč zavedajo, da bomo v kmetijstvu lahko dvignili proizvodnjo, hektarski pridelek in s tem dali večjo pomoč v surovinah naši industriji, če bomo utrdili kmetijsko zadružništvo.

Naj govori primeri! Na občnem zboru kmečke delovne zadruge v St. Janžu je tovarišica Sonc Marija, zadružnica, dobila za 9 mesecev dela v zadrugi kot krmilka svinj 58.916 dinarjev. Ko je dobila denar, je rekla zadružnikom: vsak drugi bi lahko prav toliko zaslužil, če bi tudi toliko delal. Sonceva ve, kaj je delo; nekoč je služila pri bogatem Repovžu, ki jo je izkoriščal. Danes je samostojna zadružnica. Posvetila se je reji prašičev in je za svoje delo pošteno plačana, je so lastnica zadruge in z zaupanjem gleda v bodočnost. Nimajo prav tisti, ki mislijo, da se v zadrugi živi od brezdelja. Primer zadružnice iste delovne zadruge, ki je dobila za svojih nekaj deset dni, ki jih je lani opravila v zadrugi, komaj 4000 dinarjev na zaključku leta, nam to pove dovolj prepričljivo. Zaslužek v šetjanški delovni zadrugi je največji v okraju: vsak zadružnik je dobil za vsak delovni dan po 152 dinarjev.

O takih in podobnih primerih razpravljamo s člani Fronte v trebanjskem okraju. Resnejše kot doslej bomo morali začeti skrbeti za dvig poljedelske proizvodnje, bolj se poglobljati v zadružništvo na vasi. Pred spomladansko setvijo smo, zato ne bomo pustili, da bi ostal neobdelan najmanjši košček zemlje.

O vsem tem, kar razpravljajo volivci v okraju Trebnje v teh tednih na svojih sestankih, sem zapisal samo nekaj primerov. Ni pa dovolj, da o tem samo govorimo. Vsa vprašanja, ki so življenjsko važna za nas, bomo morali rešiti in iti na volitve tako pripravljeno, da bo uspeh stotodstoten. Svoje glasove bomo oddali kandidatom Osvobodilne fronte in s tem glasovali za mir, za neoviran razvoj naše domovine in za napredek našega gospodarstva in kulture.

Odgovori predsednika izvršnega odbora Viktorja Zupančiča na vprašanja dopisnika Dolenjskega lista

Predsednik izvršnega odbora OLO Novo mesto tov. Viktor Zupančič je pred dnevi sprejel dopisnika Dolenjskega lista ter mu dal na več vprašanj naslednje odgovore. Tovariš Viktor Zupančič, znan aktivist OF iz prvih dni narodnoosvobodilne borbe, kandidira za poslanca Ljudske skupščine LRS v St. Jerneju in njegovi okolici.

Vprašanje: Katera gospodarska vprašanja štejete v tem času med najvažnejša za novomeški okraj?

Odgovor: Med najvažnejšimi vprašanji, ki se zdaj obravnavajo na vseh krajevnih ljudskih odborih, so prav gotovo plani odkupov za leto 1951. V teh dneh predpisujejo KLO popravljene odkupne plane. Posebna kontrola je pred nedavnimi ugotovitvami, da so posamezni KLO delali letos spet iste napake kakor v prejšnjih letih, se pravi: večje obremenitve so predpisovali malim gospodarstvom, manjše pa večjim kmetom. Te napake so bile zlasti velike v KLO Prečna in Brusnice. Najbolj občutno posega v naše gospodarstvo na splošno plan odkupa mesa, ki je v resnici precej napet, vendar pa ga bomo lahko izpolnili brez škodljivega vpliva na številčno stanje živine.

Potrebno bo, da se bodo kmetje v večji meri posluževali ugodnosti, da lahko namesto govejega mesa oddajajo mršave prašiče ali pa perutnino. Letos bodo kmetje n. pr. pri obvezni oddaji lahko oddali namesto 25 kg masti mesnatega prašiča v teži približno 100 kg, poleg tega pa bodo prejeli še nakazilo za usnje kakor pri oddajah svinjskih kož. Ta ugodnost je v našem okraju posebno pomembna, ker nismo s staločim goveje živine, predvsem plemenske, v preveč ugodnem položaju. V tem pogledu so odločno premalo delovale splošne kmetijske zadruge s svojimi živinorejskimi odseki, kar bo treba zdaj nujno popraviti.

Vprašanje: Kaj pa lanske odkupi?

Odgovor: Lanske odkupe smo v glavnem izpolnili, zaostanke imamo le pri maščobah in pri mesu. Pri maščobah so glavni vzrok zaostankov nepravilne obremenitve s strani KLO in seveda tudi razne špekulacije. Pri oddajah mesa so vzroki isti, poleg tega pa so v zaostanku z oddajo mesa tudi mali kmetje, ki imajo predpisa le po 30 do 50 kg, pa za takšno količino ne morejo oddajati celega živinčeta; naši KLO so še vedno vse premalo prožni, da bi v takih primerih posredovali in bi se oddaja enega živinčeta porazdelila na več obveznikov, kar se v vasi z medsebojnimi obračuni in zamenjavami da urediti. Značilno je, da potekajo zdaj pred volitvami odkupi prav tako kakor sicer, ponekod pa oddajajo kmetje pridelke še bolj dosledno.

Vprašanje: Tovariš predsednik, kako gledate na spomladansko setev?

Odgovor: Ta je zdaj med najvažnejšimi vprašanji. Pri vseh krajevnih ljudskih odborih so postavljeni posebni setveni odbori, vendar moram priznati, da nam še ni uspelo vzpostaviti točnega pregleda nad potekom setvenega plana. Vzrok za to leži delno v neredu pri nekaterih KLO, delno pa tudi na samem poverjeništvu za kmetijstvo. Po evidenci je bilo v jeseni premalo zasejanih 553 hektarov, kar pomeni v okraju 663.000 kg manj belih žit. Seveda bo to treba pri spomladanski setvi

V Stopičah so zapeli krampi vaških delovnih brigad

Ponos Podgorja in celega novomeškega okraja bo obnovljena, pravzaprav — nova sola v Stopičah, kjer bo ustanovljena nižja gimnazija.

Začeli smo delati že 23. januarja. Dela 12 vaških brigad in brigada voznikov. Teren je kamenit, delo težko, navzlic temu pa je narejenih že 1536 prostovoljnih ur. Veliko pomaga mladina, pa tudi ostali. Dragoceno pomoč nam nudijo tudi naši vojaki, ki so radevolje priskočili Stopičam na pomoč pri naši največji letošnji nalogi. Poleg vojaka delata njegov mlajši in starejši vodnik, tu ni razlike med njimi — kakor ena družina so. S pesmijo so prišli na delo, s pesmijo odšli. Čeprav tudi v naših vaseh nekateri stikajo glave in šepčejo, da zdaj ni čas za obnovo, delo lepo napreduje. Velika večina vaščanov je že spoznala, za kaj gre pri novi

Volitve v Ljudsko skupščino naj bodo mogočna manifestacija enotnosti našega ljudstva, ki se v skupnih delovnih naporih nenehno krepi in utrjuje. Visoka zavest in politična zrelost naših delovnih ljudi, ki je sijajno prestala že nešteto preizkušnje, naj se pokaže tudi na volitvah!

Z množično udeležbo na volitvah, z glasovanjem za kandidate Osvobodilne fronte bomo dokazali vsemu svetu, da so naše ljudstvo, naša Partija in tovariš Tito neločljiva celota, dokazali bomo, da ni sile, ki bi nas mogla odtrgati od našega vodstva.

(Iz volilnega proglasa OF Slovenije)

popraviti in storiti vse, da bo vsa zemlja obdelana. Okrajni izvršni odbor je na svoji seji 24. februarja razpravljajal predvsem o setvenem planu. Potrebe po semenih bomo lahko krili v večini iz krajevnih virov, potrebno pa bi bilo več agitacije za medsebojno zamenjavanje semen med posameznimi gospodarji in med posameznimi vasi in kraji.

Vprašanje: Kako je z zadružništvom v okraju?

Odgovor: Bilo je precej napak in kritike na račun kmečkih delovnih združb, vendar pa so obračuni pokazali, da so posamezne zadruge dosegle prav dobre uspehe. Občni zbori, ki so se v obdelovalnih združbah pravkar zaključili, so s svojimi sklepi in predlogi za bodoče delo pokazali odločen korak naprej. Pereče vprašanje zadrug je v tem, da imajo veliko zemlje in premalo delovne sile. S pristopanjem novih članov se stanje izboljšuje.

Na občnih zborih nekaterih splošnih kmetijskih združb so ponekod nezavedni gospodarji izražali mnenje, da bi jih bilo dobro ukiniti; tako je bilo n. pr. v Gradšču in St. Jurju, kjer kmetje podcenjujejo kmetijsko zadružništvo. Nasprotno pa so se v največ primerih, kot n. pr. na Ratežu, v Smarjeti, Smolenji vasi in v vrsti drugih krajev kmetje odločno zavzeli za razširitev splošnih kmetijskih združb, kar je edino pravilno.

Vprašanje: Komunalna dejavnost še ni dovolj razvita v okraju; kako gleda okrajni ljudski odbor na to?

Predvolilni sestanki v Beli krajini

Poročali smo že, da je bila na zasedanju okrajnega zbora Osvobodilne fronte, ki je bil v Crnomlju prvo soboto v februarju, Bela krajina razdeljena na pet volilnih enot! Belokranjsko ljudstvo ni pozabilo tovarišev, ki so ga vodili v najusodnejših dneh od leta 1941 pa do osvoboditve in si je za kandidate pred volitvami v Ljudsko skupščino LRS izbralo znano javno delavko in pomočnika ministra za prosveto Ado Krivic, podokovnika Jermana Draga, ministra vlade LRS tov. Susteršiča Toneta, ki je rojak iz Gradca, Urha Ivana, predsednika najboljših belokranjske kmečke delovne zadruge v Metliki in Zuniča Janeza, sekretarja okrajnega komiteja KPS v Crnomlju.

Kakor nam poroča naš dopisnik, so v zadnjih dneh vse pogostejši in živahnejši sestanki frontovcev po raznih vaseh Bele krajine, katere obiskujejo tudi kandidati za republiško ljudsko skupščino.

Posebno živahni so sestanki v IV. volilni enoti, v kateri kandidira tov. Urh Ivan iz Metlike. Na predvolilnih sestankih, ki so bili doslej že skoraj v vseh krajevnih ljudskih odborih, ki so vključeni v IV. volilno enoto, razpravljajo volivci o raznih važnih političnih in gospodarskih vprašanjih, na katera daje odgovore tov. Urh Ivan, v medsebojni diskusiji pa se razlaščujejo problemi, ki so življenjske važnosti za posamezne sektorje te volilne enote. Poročajo nam, da je bil zelo živahen predvolilni sestanek v Dobravicah, ki so med narodnoosvobodilno borbo mnogo pretrpele, saj je okupator požgal več ko polovico vasi in iz bližnjih Girsč pobil ali

Odgovor: Res je, razen nekaj izjem je s strani krajevnih ljudskih odborov še vse premalo zanimanja. Naši KLO so dejansko zelo zaposleni z najrazličnejšimi nalogami, vendar pa bi jim dobro razvita krajevna podjetja in ostala komunalna dejavnost lahko prinašala največ dohodkov, hkrati pa bi vse to koristilo ljudstvu. Posebno slab odnos imajo KLO do popravil vaških potov, kjer včasih ne izkoristijo niti dodeljenih kreditov. Tako n. pr. lani KLO Mirna peč ni izkoristil kredit 100.000 dinarjev, ki ga je okrajni odbor težko izposloval. Vse premalo ali pa nič se KLO ne poslužuje možnosti samoprispevka za izboljšanje svojega gospodarstva, kakor tudi ne možnosti za izkoriščanje krajevnih virov surovin, kar velja predvsem za različne gradbeni material.

Vprašanje: Se besedo o decentralizaciji.

Odgovor: Z ukrepi v zvezi z decentralizacijo se je okrajni administrativni aparat zmanjšal za 50 odstotkov, sorazmerno s tem pa tudi v podjetjih. Okrajni ljudski odbor odločno zagovarja stališče, da se vsi, ki so prišli neposredno iz kmetijstva in nimajo posebnih pogojev za sedanje službe, vrnejo nazaj v kmetijsko proizvodnjo. V zvezi z decentralizacijo pa je nujno, da KLO posvečajo vso pažnjo izvolitvi svetov državljanov, kateri bodo prevzeli nekatera dela dosedanjih upravnih organov pri okrajnem odboru in bodo tudi sicer v veliko pomoč krajevnim ljudskim odborom pri izpolnjevanju njihovih gospodarskih in ostalih nalog. (p)

odgnal v internacijo prav vse moške. Sestanka v Dobravicah se je udeležilo preko 80 volivcev. V Borštu je bil predvolilni sestanek v zadnjem tednu februarja. Udeležba je bila sicer manjša kakor v Dobravicah, toda volilci Boršta so na sestanku zaupali svojemu poslanskemu kandidatu marsikaj, o čemer menijo, da bi se lahko izboljšalo. Dotaknili so se vprašanja davkov, odkupne politike in obvezne oddaje. Tov. Urh je z ozirom na (Nadaljevanje na 2. strani)

Zastava IOOF Slovenije v rokah gradbincev „Pionirja“

Preteklo soboto je delovni kolektiv novomeškega »Pionirja« prejel kar tri priznanja. Popolne mu je v Brsljina zastopnik rep. odbora sindikata gradbincev izročil zastavo za uspehe, ki jih je lani dosegla delavsko-uslužbena restavracija, ki je najboljša med vsemimi tovrstnimi podjetji v gradbeni stroki Slovenije.

Nato pa se je čez 200 delegatov delavskega sveta in delavcev podjetja zbralo v svečano okrašeni dvorani sindikalnega doma k izročitvi republiške zastave IO OF Slovenije. Tekmovalni referent »Pionirja« tov. Jože Ropotar je poročal o dosedanjih uspehih 6-mesečnega tekmovanja na čast 10. obletnice ustanovitve OF. Podjetje, ki je lani doseglo povečani letni plan s 107,7%, je v januarju in februarju doseglo nove pomembne uspehe. Član Glavnega odbora OF, pomočnik ministra za notr. zadeve tov. Niko Silih je nato pozdravil požrtvovalni delovni kolektiv, mu čestital k visokemu priznanju in ob navdušenem pritrjevanju vseh navzočih izročil krasno zastavo v roke delavcem — zastopnikom podjetja. Predsednik sindikata se je zahvalil za zastavo in priznanje ter obljubil, da »Pionirja« zastave ne bo dal več iz rok. Navzoči zastopniki glavne direkcije gradbenih podjetij LRS, republiškega odbora sindikata gradbincev, tovarne igrač, tekstilne tovarne in sindikata splošne bolnišnice so nato čestitali »Pionirjevim« uspehom, pravtako pa jih je pozdravil in jim dal vse priznanje tudi navzoči sekretar OK KPS tov. Martin Zugalj, ki je želel podjetju nove nadaljnje uspehe.

Potem, ko so bile prebrane podporedne br. zobjavke GO OF Slovenije ter podpredsedniku vlade in ministru za gradnje tov. I. Mačku, je celoten delovni kolektiv ob zvokih vojaške godbe odkorakal skozi mesto v Brsljin.

Osvobodilna fronta novomeškega okraja se pridružuje čestitkam in pozdravlja zavežne delavce »Pionirja«!

F. N.

Za pošteno razdelitev bremen

Te dni so posebne okrajne komisije pregledale, kako so krajevni ljudski odbori razdeljevali odkupne plane za leto 1951 na posamezna gospodarstva. Ugotovile so mnogo napak, ki smo jih grajali že lani in v prejšnjih letih. Tako so n. pr. v Prečni (novom. okraj) predvideli, da bodo mali kmetje lahko oddali povprečno večje količine krompirja s hektara zemlje kakor veliki kmetje... Kmetu II. skupine so n. pr. pri oddaji mesa predvideli 63 kg, kmetu III. skupine, torej večjemu posestniku, pa 61 kg, tistim iz pete skupine pa samo 51 kg. V Prečni je predsednik KLO ščtil večje kmete — to je razumljivo brez vsake nadaljnje razlage.

Podobne napake so delali v Brusnicah pri razdeljevanju obvez za oddajo mesa in žita. V tem ljudskem odboru je predsednik sebi »pozabil« predpisati oddajo mesa. Je večji posestnik, ima pa slučajno tudi gostilno in računa, da bo meso lahko porabil, tudi če nič ne odda.

V novomeškem okraju pa je tudi vrsta krajevnih ljudskih odborov, kjer oddaje niso breme, temveč razumljiva dolžnost in obveza posameznika do skupnosti. Takj KLO so Dol, Toplice, Kamence, Skocjan in drugi. V Zbu-

rah je odbor dober, le tajnik nekoliko zavira še uspešnejše delo. V dveh mesecih ni utegnil poslati seznam, kako so obremenili kmete za oddajo vina. Morda se boji, da bi ga Zburčanom zmanjkalo?

V zadnjem času se opaža, da odborniki v KLO vedno bolj skrbijo za redno izpolnjevanje odkupov. Lahko gre tam, kjer so bile obveze pravično razdeljene po gospodarski moči posameznih kmetov. V Podgradu, Stopičah in Gaberju so precej na tekočem z odkupi. Slabši pa so odbori v St. Jerneju, St. Jurju, Orehoviču in Smarjeti. Zanimivo je, da kmetje iz Suhe krajine bolj redno izpolnjujejo svoje obveznosti pri oddajah masti, kot pa kraji okoli St. Jerneja, St. Jernej in Smarjeta, kjer je prašičereja doma.

Kaj so nam pokazali pregledi? Obvezne oddaje je treba razdeljevati s skrajno poštenostjo, pravično in nesebično. To je dolžnost KLO, kmetov in organizacij. Nikjer na svetu ni pravic brez dolžnosti, nujno pa je, da so te dolžnosti do skupnosti pravično razdeljene na posameznika!

»Vsak po svoji sposobnosti, vsakemu po njegovem delu!« To velja tudi pri poštenem razdeljevanju bremen.

Žene trebanjskega okraja čaka še mnogo dela

Pred letošnjim tednom žena so se pogovarile tudi žene okraja Trebnje o nalogah svoje organizacije. Ni malo skrbi, ki so pred žensko organizacijo na Dolenjskem, kjer se je treba boriti za zaostalostjo in žalostno deščino starih, predvojnih razmer.

Vprašanje zaščite matere in otroka je stalno delo AFZ, ki zahteva mnogo vztrajnega in vzajemnega dela. Tak primer je v Krmelju. Zena bolnega aktivista in borca, mati dveh

otrok, tov. Murovčeva je bila zaposlena v četrti ure oddaljeni stavbi, v hiši, kjer je stanovala, pa je imela upravo rudnika zaposleni dve samski ženski. Sele ko so žene na zborovanju zahtevale, da se mora zadeva urediti, je bila pravilna namestitev rešena.

KLO St. Janž nima n. pr. razumevanja za bolešno družino Pungerič, ki ima 3 otroke, a ne dobiva živilskih mukaznic.

Za praktične težaje žena in deklet je bilo v zadnjem času sicer mnogo narejenega, a še premalo. Lahko bi pripravile 9 predvidenih tečajev in še več, vendar pa so preveč čakale, če se bo dobilo kaj tekstilnih ostankov za šivanje. Prav podobno je bilo s kuharskimi tečaji. Žene na Primskovem, v St. Janžu in v Trebnjem pa niso samo čakale. Začele so s tečaji in povsod je bil dober obisk.

Na Primskovem se je prijavilo 30 žena in deklet za šivalno-krojni tečaj, v katerem tudi pletejo in delajo copate. Začele so tudi s kuharskim tečajem, kakor poroča tov. predsednica Markovičeva.

V St. Janžu se je prijavilo 40 žena in deklet, zaradi pomanjkanja prostora pa so jih sprejele samo 18, poroča tov. Elizabeta Kosova. Tudi v Trebnjem niso moge sprejeti vseh prijavljenk. Sprejetih je bilo 28 deklet, niti rolovice vseh prijavljenk, ki bi rade tečaj obiskovale. Tečaj v Trebnjem je bil celodnevne v dijaških počitnicah. Politična in strokovna predavanja so bila zelo zanimiva, saj bodo marsikateri prenesle v domačem krogu na sorodnike in znance. Da je tečaj

tako dobro uspel, je zasluga tov. Springer-Arkove, ki je z ljubeznijo in veseljem pomagala mladim tečajnicam.

Vse delo organizacije AFZ pa je posvečeno 10. obletnici ustanovitve OF. Žene v Trebnjem so pridobile 26 novih članov za Fronto in je v območju odbora AFZ samo še 16 ljudi, ki niso člani OF.

Precej dela pa čaka žene trebanjskega okraja v borbi proti umrljivosti otrok. Vse premalo je še pazljivosti in vestnega dela s strani mater, saj je n. pr. v l. 1949 umrlo v okraju 44, lani pa 57 otrok, od teh 45 do enega leta starosti. Več zdravstvenih in vzgojnih predavanj na vas — tak je načrt dela trebanjskih žena.

S. F.

V Šmarjeti so se dobro izkazali — posnemajte jih!

Vsa leta po osvoboditvi se je gledalo na Smarjeto in njene vasi zelo kritično, kakor da v teh krajih ni mogoče nobene naloge pravilno in uspešno rešiti. Kazalo je, da živijo tu ljudje, ki jim ni mar napredek naše gospodarstva.

Na zadnjem predvojnem sestanku v Smarjeti se je zbralo nad 60 ljudi iz Dolenje vasi, Strelca in same Smarjete. Ljudje so se marsikaj pogovorili in pokazali, da si želijo napredka. Pri kmetijski zadrugi hočejo ustanoviti različne gospodarske odseke, o čemer bom še pisal drugič.

Ko so obravnavali popravilo krajevnih in vaških potov, se je razvil živahen razgovor. Kmetje iz Strelca in Dolenje vasi so se odločili, da bodo popravili ceste, ki pelje skozi njihove vasi v Belo cerkev in je dolga približno 1.500 metrov. Sklenili so do 10. nedeljo popoldne ob eni v vasi Strelac sestank, kjer se bodo pogovorili o tem delu. Cesta in bila okoli leta 1935 zdenkrat dobro popravljena.

V nedeljo so bili vsi vaščani iz Dolenje vasi in Strelca točno ob eni zbrani. S tovaršem s katerim sva obljubila, da bova vodila sestank, sva zamudila 15 minut. Ko sva prišla v Strelac, sva dobila zbrane gospodarje obeh vasi, ki so soorazumno med seboj določevali, koliko bo kdo popravil ceste. V dobrih 2 urah je bila cesta razmeroma in sklenjeno, da bo popravljena do 10. marca, v kolikor seveda ne bi nagajalo vreme.

Če se pelješ čez Dolenjo vas, že lahko vidiš kako resno so zgrabili ljudje za delo. Cesta je očistena debele skoraj neprehodne plasti blata, na njo pa že vozijo gramoz in čistilo občestni jarek.

Kakor povsod, je tudi v Smarjeti nujno potrebno, da se večkrat sklicujejo vaški sestanki, na katerih je treba govoriti o vseh gospodarskih in političnih vprašanjih. Ljudstvo je potrebno sprosti seznanjati z različnimi nalogami in vprašanji in se z njim o vsem pogovoriti, pa bo delo uspešnejše, marsikatera napaka pa bo odpravljena ali preprečena.

M. Zuran

KMETIJSKI SVETOVALEC

Kmetič, le gori vstan...

PRED POMLADANSKO SETVIJO NA DOLENJSKEM

Letošnja zima ni nudila našemu kmetu skoraj nobenega oddiha. Kmet ima vodno dovolj dela, dokler ne pokrije debela plast snega domači krov in zemljo. Snega pa letos razen v redkih dneh na Dolenjskem skoraj ni bilo. Nič čudnega ni, da je lepo vreme že v januarju zvalo kmetovalce na delo v priljubljene vinograde, katere je treba vsaj obrezati in nakoliti, predno se odpre delo na polju.

Po stari navadi odreže naš kmet prvo spomladansko brazdo okoli Gregorja, to je 12. marca, ko se ženijo ptički. Po nekaterih belokranjskih vaseh imajo staro navado, da sejejo zeljno seme, imenovano presad, na Gregorjev dan; če ga sejejo pozneje, trdijo, da ga radi napredajo škodljivci.

V teh dneh so naša gospodarstva prejela od krajevnih ljudskih odborov odločbe, koliko bodo letos oddali skupnosti za prehrano nekmetičkega prebivalstva. Prav je, da kmet prej zve za svoje obveze, preden začne orati in sejati; lahko bo zračunal, koliko bo oddal skupnosti, koliko porabil za sebe in družino in koliko mu bo ostalo za prosto razpolaganje. Seveda je še vse odvisno od vremena in drugih okoliščin, vendar pa kmet, ki dobro pozna zemljo in zna računati tudi z nepredvidenimi težavami, laže naredi načrt, kje in kako bo sejal to in drugo.

Poročila o doseženih planih jesenske setve iz raznih okrajev niso nič kaj zadovoljiva. Res se na ta poročila ne moremo popolnoma verjeti. Kar 553 hektarov je bilo v jeseni v novomeškem okraju premalo zasejanih! Načrt šteti se je treba pred pomladansko setvijo resno zamisliti. Na tej površini bi lahko pridelali skoraj 70 vagonov belih žit, to pa je skoraj toliko, kolikor znaša obveza za cel okraj. Napeti bo treba vse sile, da bo obdelana pri spomladanski setvi vsaka ped obdelovalne zemlje.

»Kdor seje, ta žanje«, pravi ljudski pregovor. Zato je danes najpomembnejša naloga kmetijskih poverjeništev, krajevnih ljudskih odborov, vseh množičnih organizacij in samih kmetovalcev, da z združenimi močmi storimo vse, da bo pravočasno obdelana in zasejana plodna zemlja.

Pri večini krajevnih ljudskih odborov so že postavljani tako imenovani setveni odbori. Le prevečkrat se je doslej že zgodilo, da so bili in živeli taki odbori samo na papirju, posebnosti, če niso imeli pomoči od KLO, organizacij in razumevanja samih kmetovalcev. Proč z napakami iz preteklih let! Sleherni kmet mora razumeti, da bo padla na njega toliko večja obveznost pri odkupih, kolikor njegov sosed ne bo obdelal zemlje. Zato je potrebna medsebojna pomoč, posebno letos, ko je živina marsikje slaba zaradi pomanjkljive prehrane. Pomagati si bo treba tudi z zamenjavanjem dobrih semen in izkušenj.

Ko sem spomladi 1945. leta na nekem sestanku v belokranjski vasi med drugim vprašal predsednika vaškega odbora, kako je s setvijo, mi je dejal:

»Ja, v naših dveh vaseh smo preorali vse niže zdaj pa moramo na pomoč v sosedni vaški odbor, ker imajo v vasi samo enega vola in enega konja, pa sami ne bodo zmogli vsega preorati.«

Takrat so bili odbori zelo majhni, skoraj v vsaki vasi so ga imeli. Če bi tudi danes naši kmetovalci iz posameznih vasi čutili toliko odgovornosti, da bo preorana in obdelana vsa zemlja v sosedni vasi, potem ne bi bilo strahu za neobdelane površine. Gre za prehrano delovnih ljudi, za katero pa so dane dane popolnoma drugačne možnosti, kakor so bile med vojno in takoj po njej n. pr. mer v izžerpani Beli krajini.

Naši kmetje radi potožijo, da nimajo dovolj delovne sile za obdelovanje vse zemlje, kar do neke mere drži. V prihodnje bo tudi v tem pogledu boljše. Ljudska oblast je že izdala navodila, da se odvšarja delovna sila iz mesta usmeri nazaj v kmetijstvo. Posamezni okrajni ljudski odbori pa so še posebej izdali potrebne ukrepe, da se delovna sila neposredno iz kmetijstva ne bo več zaposlovala tam, kjer res ni nujno potrebna. Mnogo ljudi pa se že in se bo vrnilo na vasi, ker smo že občutno zmanjšali število administrativnega kadra po naših ustanovah in podjetjih.

P. R.

Tekmujemo...

NOVOMESKA POBUDA ZA BOLJŠE USPEHE V MESECU SPRAVILA IN PREVOZA LESA

Da bi Josegli v mesecu marcu, ki je določen za posebno akcijo spravila in prevoza lesa, kar največ uspehov, napoveduje okrajni štab pri poverjeništvu za lesno industrijo in gozdarstvo v Novem mestu okrajem Kočevje, Grosuplje, Kamnik, Radovljica, Trebnje, Krško, Soštanj in Celje-okolica

TEKMOVANJE

- v sledečih točkah:
1. kdo bo do konca marca dosegel največji odstotek letnega plana poseka in spravila lesa;
 2. kdo bo dosegel večje uspehe v tem, da bodo kmetje posekali največ lesa po letošnjem planu sami brez pomoči najete delovne sile;
 3. kateri okraj bo dosegel največjo storilnost pri najeti delovni sili;
 4. kateri okraj bo v marcu spravil največ lesa do kamionskih cest odnosno do železniških postaj.
- V novomeškem okraju pa tekmujejo med seboj tudi vsi lesni odseki splošnih kmetijskih zadrug.

NOVA POBUDA »PIONIRJA«

V tekmovalstvu novomeških proizvodnih podjetij dosega zelo lepe uspehe delovni kolektiv »Pionirja«. Na pobudo tekmovalnega referenta je bila v načrt tekmovalnja vnesena nova točka: katero podjetje bo pridobilo v marcu 1951 več novih naročnikov za Dolenjski list. »Pionirja« je v dveh dneh zbral 30 novih naročnikov.

INDUSTRIJA PERILA JE ZE ČETRTEC DOBILA PREHODNO DIPLOMO OF.

V šestmesečnem tekmovalstvu na čast ustanovitve OF je delovni kolektiv poštivalnih šivilj mestne industrije perila v Novem mestu že četrtec dobil prehodno diplomu okrajnega odbora OF. Tekmovalje med podjetji vzbudilo zvedne delavke in uravno podjetja k dvigavanju kakovosti izdelkov in k nadaljnjemu zniževanju polne lastne cene.

NOVA KRAJEVNA ZVEZA BORCEV V LOČNI

V Ločni so se 18. februarja zbrali borci in sodelavci NOV in na svojem ustanovnem občnem zboru izvolili odbor, ki bo skrbel, da bo nova organizacija zaživela in postala čuvarka svetlih tradicij narodnoosvobodilne borbe. Predvsem na hodo člani ZB v Ločni pomagali ljudski oblasti in skrbeli za izvenarmadno vzgojo mladine.

SPOMINSKO PLOSCO SO ODKRILI

Na čest II. Zveznega kongresa Zveze borcev NOV Jugoslavije so člani ZB in delavski kolektiv tovarne Keramika v Bršljinu odkrili spominsko ploščo nadlim tovarišem, bivšim delavcem tovarne. Delavstvo in vodstvo Keramike se zaveda, da so borci narodnoosvobodilne vojske umirali za velike cilje — zato jih niso pozabili. Podjetje tekmuje z ostalimi novomeškimi proizvodnimi podjetji na čast 10. obletnice OF, odlikuje pa se predvsem s prostovoljnimi delom.

DELA V ZADRUGNEM DOMU HITRO NAPREDUJEJO

Vse kaže, da bo zadrugi dom v Dol. Toplicah do 27. aprila popolnoma dogotovljen, sklep množičnih organizacij pa v celoti ureden. Te dni so začeli beliti dvorano, nakar bodo dokončali strop, ki bo lep okras nove dvorane. Oder je že gotov, zdaj pa so na vrsti kulise. Igralci rvidno pripravljajo prvo igro, s katero bo zadrugi dom svečano odprt. Topličani se že vesele gostovanj dramatičnih družin iz Novega mesta in drugih krajev Dolenjske. V domu je pripravljena tudi kabina za kinematografsko aparaturu, ki jo bodo Topličani kupili brž ko bo to mogoče. Ljudje radi obiskujejo kinopredstave, v lastnem domu pa bo obisk še večji.

VEDNO VEČ ČLANOV V ZVEZI BORCEV

V Vavti vasi je organizacija Zveze borcev sprejela 48 novih članov. V nekaj dneh bo vključila vse, ki imajo pogoje za sprejem v ZB. Zdaj šteje organizacija že 203 člane.

Za Vavto vasjo ne zaostaja ZB Straža, ki ima v svojih vrstah že 133 članov, sprejema pa še nove. V predvojnem delu so člani ZB med prvimi.

Zveza borcev v Gaberju je na občnem zboru pregledala delo v minulem letu in ugotovila, da so lani njeni člani naredili 10.435 prostovoljnih ur pri različnih javnih delih. Letos so že organizirali strelsko družino in sprejeli 29 novih članov. V kratkem bo štela ZB v Gaberju 250 članov.

AKTIVISTI, POSNEMAJTE!

Poleg tovariša Lojzeta Zupanca iz Podzemlja, ki nam je v zadnjih tednih poslal naslove 61 novih naročnikov Dolenjskega lista, so se v preteklih dneh izkazali tudi naslednji: Pavlin Diana iz Crnomlja je pridobila 13 novih naročnikov, gradbeno podjetje »PIONIRJA« v Novem mestu 54, Zupan Miha iz Smarjete 10, Vaški odbor OF Bojanci iz Bele krajine 7, Regina Fir iz Metlike 17, Pust Mimica iz Globodola 4, Hutar Lojze iz Rožnega dola 9 naročnikov itd. V tekmovalstvu aktivistov za zbiranje novih naročnikov vodi še vedno tov. Lojze Zupanc.

Lepo je bilo na kuharskem tečaju v Trebnjem

Čevljar Rovinšek Franc še ni seznanjen z zakoni

V okraju Trebnje je skupno 205 učencev v gospodarstvu. Od tega števila jih je pri privatnih obrtnikih 113. Izgleda pa, da nekateri privatni mojstri še ne poznajo zakona o učencih v gospodarstvu, kajti drugače se ne bi mogle v naši socialistični družbi dogajati tako nepravilnosti kot se še. Rovinšek Franc, čevljar iz St. Janja še vedno zaposluje svoje učence preko določenega časa. Kar po 10 do 12 ur na dan mu morajo delati. A tudi mizar Koclan Matjaž iz KLO Vel. Gaber bi moral vedeti, da je po zakonu dolžan omogočiti učencu obisk obveznega strokovnega tečaja, česar dosedaj ni delal. Na letni konferenci vseh učencev v gospodarstvu se je ugotovilo še več takih nepravilnosti s strani mojstrov. Pokazala se je potreba, da bi bile podobne konference večkrat in bi povabili nanje tudi stare učencev.

—VF—

(Nadaljevanje s 1. strani)

položaj, ki vlada v svetu, pojasnjeval zbranim frontovcem težkoče, v katere je zašla naša država zaradi informbirojske politike Sovjetske vlade, poudaril pa je, da bodo težave odpravljene, ker ima ljudstvo oblast v svojih rokah.

Na predvojnem sestanku v Podzemlju je uslužbenec OLO v Crnomlju, tov. Tomc, podal zbranim frontovcem zunanje politični pregled, tov. Urh pa je nanzal nekaj misli o gospodarski politiki Bele krajine. Prisotni so načeli mnogo važnih gospodarskih problemov, tako v pogledu pridobitve industrijskega toka, ki bi bil za Podzemelj nujno potreben, popravila potov, razdelitve brezplačnega živilskega fonda — pomoči Amerike itd.

Ko je okrajni zbor OF v Crnomlju predlagal kandidata, ki bodo zastopali Belo krajino v republiški ljudski skupščini, je pravilno poudaril, da predlaga tiste najboljše ljudi, ki jih belokranjsko ljudstvo ni pozabilo. Sodeč po dosedanjih predvojnih sestankih, ki jih obiskujejo tudi kandidati, pa sklepamo, da tudi izvoljeni ljudski poslanci svojega ljudstva ne bodo pozabili in da bodo svoje volivce tudi po izvršenih volitvah še čisto obiskali ter se z njimi pogovorili o gospodarskih nalogah, ki jih mora Bela krajina še rešiti v bližnji bodočnosti, da bo tudi delovno ljudstvo deželice ob Kolpi doseglo tisti življenjski standard, za katerega so se Belokranjci borili v času NOB in za katerega se bore v povojnih letih socialistične izgradnje naše vasi.

Koroški pevci v Novem mestu

Naša Koroška še živi; njeno slovensko srce utripuje in se bori za svojo slovensko zavest in besedo. Živi in poje pa tudi prelepa in pristržna koroška pesem ob Zili, pod Dobračem, ob Vrbskem jezeru in na Gosposvetškem polju. Zato smo bili tako srčno veseli obiska dragih koroških bratov — moškega pevskega zbora, ki je na svoji turneji po Sloveniji obiskal tudi Dolenjsko in dal 25. februarja v Novem mestu večer koroških pesmi.

Goste so sprejeli na kolodvoru predstavniki Partije, oblasti, množičnih organizacij in okrajnega odbora Ljudske prosvete, mladina jim je pa podarila šopek pomladnih dolenjskih cvetov. Pevci so si z veseljem ogledali Novo mesto, o katerem so že precej slišali, saj je nekoč mnogo koroških mladeničev obiskovalo kmetijsko šolo na Grmu.

Zvečer so pevci priredili v Domu ljudske prosvete koncert. Dvorana je bila nabito polna hvaležnih Novomeščanov, ki so prišli pozdravit neosvobojene brate in poslušati njihovo pesem, ki tako trdno povezuje srca Slovencev tostran in onstran Karavank. Goste je v iskrenih in jedrnatih besedah najprej pozdravil predsednik okrajne ljudske prosvete Jože Zamljen ter jim podaril šopek cvetja in sliko Novega mesta, delo akad. slikarja Vlada Lamuta. Pionirji iz Malega Slatnika in Novega mesta so pa gostom podarili lep pokal. Za pozdrave in darila se je zahvalil tajnik Slovenske Prosvetne zveze iz Koroške tov. Tonč Slapar, ki je na kratko orisal vztrajno borbo koroških Slovencev. Korošci se zavedajo, da so Slovenci, da je

Koroška slovenska zemlja! Borili se bodo in dosegli, da bo Koroška priključena k matični celoti slovenskega naroda in bodo Korošci na svoji zemlji resnični gospodarji. Zatem so pevci moškega zbora Slovenskega prosvetnega društva na Radišah zapeli 20 koroških narodnih (izvirnih in harmoniziranih) pesmi pod vodstvom pevovodje Šimeja Vrulicha. Zbor enajstih pevcev je pokazal močno pevsko kulturo in tenak posluš za glasovne in besedne odtenke koroške ljudske pesmi. Res se je pevcem poznala utrujenost, tudi toplo dolenjsko podnebje je vplivalo na grla naših severnjakov, toda peli so res iz duše in srca in nam razkrili nekaj lepote koroške pesmi in govornice, saj so vse pesmi peli v narečju. Če pomislimo, da so pevci sami kmečki možje in fantje, prav tako tudi pevovodja, iz visoke gorske vasice Zgornje Rovte (tri ure od Celovca, s katerim imajo edino vozno pot), ne moremo drugega, kakor občudovati njihovo slovensko zavest, vztrajnost in ljubezen do domače pesmi. In za svoj pevski koncert niso

poželi samo zasluženo priznanje, temveč tudi iskreno hvaležnost novomeških poslušalcev. Kajti kjer tako živi in poje slovenska pesem, tam živi in utripuje tudi zvesto slovensko srce. In navzlic vsem mešetarjenjem v svetu, se ne bojimo za naš Korotan.

V ponedeljek zjutraj so gostje v prostorih novomeške razglasne postaje zapeli za naše deželane nekaj koroških pesmi, tajnik Slovenske Prosvetne zveze na Koroškem je pa v razgovoru z našim napovedovalcem povedal nekaj besed o njihovem življenju in borbi, o šolstvu in prosvetnem delu. Zatem pa so se z avtobusom odpeljali v Dolenjske Toplice, Podturen, Podhosto, Sotesko, Stražo in Prečno, člani Zveze borcev pa so jim opisali kraje in borbe iz časov NOB.

Upamo, da so koroški bratje odnesli s seboj onkraj Karavank, čez mejo, ki nas loči samo umetno in prisiljeno, nekaj lepih vtisov in doživetij dolenjske deželice, pa tudi ljubezni naših ljudi. Naš narod ob Zili in Osojah zeleni, cvete in raste. Pa pozdravimo Korotan in Korotance z besedami njihove pesmi: »Lipica tvoja železna, dró tvoje cvetje diši...«

„Očistimo jezik peg“ . . . (Koseski)

Tudi v našem listu smo že opozorili na nekaj najbolj grobih prekrškov proti slovenski besedi, govornici in pisani. Če danes vnovič ni to zaradi kritiziranja, marveč za vzpodbudo, da bomo svojo materinščino čim bolj pravilno govorili in pisali, kar je znamenje naše ljubezni in spoštovanja do rodne besede. V zadnjih letih se je od vseh vetrov nateplo v naš jezik polno nepotrebnih tujk in nedomačega izražanja, kakor bi bil besedni zaklad slovenščine res tako ubog, da moramo zmerom

posegati v tujo skledo. Jezika ne kviri ljudstvo, pač pa pisarna in razni govorniki, ki nepotrebne tujke, nabrane po raznih časopisih, zlasti srbskih, kar stresajo iz rokava, preprost človek jih pa debelo gleda. Pozablja, da govorimo in pišemo zato, da nekaj pove mo jasno, razločno, skratka umljivo. To je preveč po domače, mi je rekel nekdo; ne, prijatelj, to je najvišje pravilo katerega koli jezika! Malomarnost do svoje materinščine v pisarnah in uradih spričuje dopisi, ki prihajajo od tam; in vendar: ko je Ljudska univerza v Novem mestu med jezikovnimi tečaji razpisala tudi tečaj za slovenščino (bil bi potreben kot le kaj), se jih je prijavilo šest! Saj slovensko vendar znamo, si mislijo . . . Tovariši in tovarišice, ali ti res tako lepo teče pravična slovenščina z jezika in izpod peresa,

Oglejmo si kar praktični primer. Dopis, ki ga seveda ni osamljen. Uredništvo (ga je prejelo od nekega dolenjskega podjetja (in tisto podjetje ni kakšna zakotna ustanova). Takole se glasi:

„. . . Pri hranjevanju surovin bomo se posluževali v največjem obsegu te odredbe. Neupravičene ugodnosti ki bi kršile socialistično načelo o pravičnem nagrajevanju po delu, v našem podjetju ni, kjer so delavci toliko zavedni, da si sami organizirajo ta poredok o štednji še pred uredbo o štednji. Borba je bila težka kroz celo leto, radi pomanjkanja materiala, a vkljub temu je naš kolektiv se interesiral, da se plan doseže v pravem času. Radi udarnikov; podjetje je imelo celo leto osem udarnikov, kateri so doprinesli veliko za izvršitev predrokom letnega plana, sedaj v zadnjih dveh mesecih ni bilo nobenega, radi tega ker dobavitelji so nam stornirali material in s tem so nam veliko uvarali u izvršitev plana in napretku pri kvaliteti . . .“

Slovenščina se odlikuje po smiselnem in jedrnatem izražanju, ta dopis (imamo pa še druge, nič manj hude) pa vse skuša postaviti na glavo. Tako spakedrano in »učeno« pa res

V Metliki so počastili Ganglov spomin

Preteklo soboto in nedeljo sta sindikalno kulturno-umetniško društvo »Engelbert Gangl« in Muzejsko društvo v Metliki priredila spominski večer za znanim metliškim rojakom, ki je umrl pred letom dni, odprti pa sta bili tudi dve pokojnikovi sobi s njegovimi deli in ostalimi kulturno pomembnimi predmeti.

Sindikalno kulturno-umetniško društvo, ki nosi ime pokojnega Gangla, je v soboto zvečer priredilo spominski večer z izbranim kulturnim sporedom. Prireditev je začel predsednik Belokranjskega muzeja v Metliki tov. prof. Jože Dular, ki je pozdravil goste in prijatelje Bele krajine, med katerimi so bili tudi univ. prof. dr. Niko Zupanič, zastopnik novomeškega SKUD Dušan Jereb, pokojnikova hčerka in sestra ter številni domačini. V kratkih obrih je naslikal življenjsko pot Engelberta Gangla, njegova pesniška dela, mladinske zbirke, obsežno organizacijsko delo v učiteljski in sokolski organizaciji ter njegovo skrb za vzgajanje ljudi v domovinski ljubezni. Pokojnik je bil l. 1944 izvoljen v Glavni odbor Rdečega križa na osvobojenem ozemlju ter je bil nekaj časa tudi njegov podpredsednik.

Orkester je po uvodnem govoru zaigral odlomek iz Smetanove Prodane neveste, ravnatelj podzemeljske nižje gimnazije tov. Lojze Zupane pa je prebral svoje izvirne spomine na Gangla. Sledile so recitacije pokojnikovih del, med katerimi so posebno ugajale »Oporka« — brala tov. Dolničarjeva, — pisane »Drobtine«, ki so jih podali pionirski, posebno občuteno pa je recital »Godeca« tov. Crnugelj. Izbor je bil posrečen in je pokazal vsestransko delavnost Gangla na literarnem področju.

Metliški pevski zbor je zapel nato njegovo ponarodelo »Roža na vrtu cvete«, z vrsto recitacij in igranjem orkestra pa je bil nato zanimiv spored zaključen.

V nedeljo dopoldne so položili Metličani na Ganglov grob venec. Muzejsko društvo pa je ob navzočnosti množice prebivalcev odprlo v njegovi hiši dve spominski sobi s pokojnikovimi deli, priznanji in spominsko knjigo. Sobi predstavlja sestavni del Belokranjskega muzeja in sta zaščiteni po Zavodu za varstvo kulturnih spomenikov LRS.

Občni zbor sindikata prosvetnih delavcev v Novem mestu

Prosvetni delavci novomeškega okraja so se skoraj polnoštevilno zbrali na redni letni občni zbor sindikata, ki je bil 24. pr. m. v Novem mestu.

Po novem pravilniku so bile razpuščene vse dosedanje podružnice prosvetnih delavcev in bosta v okraju le dve podružnici: podružnica gimnazijskih profesorjev in učiteljev ter podružnica ljudskošolskih učiteljev, kjer bodo včlanjeni tudi učitelji vaških nižjih gimnazij.

Po obširnih poročilih, ki sta jih podala predsednik tov. Nečimer, ravnatelj učiteljskega in tajnik gimn. učiteljev tov. Tratar, se je razvilo živahno razpravljanje. Diskusija, v kateri sta sodelovala tudi zastopnik republiškega sindikata in predsednik okrajnega odbora OF, je začela pota bodočega dela posameznih grup prosvetnih delavcev. Določilo se je delo za proslavo 10. obletnice ustanovitve OF. Iz tajniškega poročila je bilo razvidno, koliko vsestranskega dela opravi prosvetni delavci v korist splošnega ljudskega napredka in ljudske izobrazbe. To delo na zunaj ni tako vidno kakor delo ročnih delavcev, ni pa zato nič manj važno. Prosvetni delavci ustvarjajo s svojim vzgojnim delom podlago vsemu napredku.

ne pišemo. Niti najbolj preprost hribovec ne, če je le pismen. »Uradna moč«, ki je dopis sestavila — mislim da je imela precej težav — je bila pač pohujšana od podobnih »uradnih« dopisov. Dopisa sicer ne bom prestavil v slovenščino (nekako ga boste že razumeli); naj bo za primer in opozorilo, kako ne smemo svoje materinščine oblačiti v zanikrne cape. V marsikateri pisarni se mu bodo nasmehnili, toda — roko na srce! Več spoštovanja in ljubezni do svojega jezika, pa bo kmalu boljše. V novomeških uradih se je že našlo vsaj šest ljudi! . . . S.

Ljudska prosveta v Beli krajini

V Beli krajini je letošnja zimsko sezono delovalo manj izobraževalnih tečajev kakor prejšnja leta. Od vseh je bil najboljši v Petrovi vasi, kjer je bil teoretični in praktični pouk združen z gospodinjstvom tečajem. Dobro so se obnesli izobraževalni tečaji tudi v Dragatušu, Adlešičih in na Sinjem vrhu. V vseh izobraževalnih tečajih je bilo absolutno 44 kmetijskih predavanj.

Bolje kakor izobraževalni tečaji pa je v belokranjskih vaseh razvita dramatika. Prednjačita seveda mestni Metlika in Crnomelj, dobre igralske družine pa delujejo tudi v Kanižarici (sindikatski rudarjev), Predgradu, Radencih, v tovarni učil v Crnomlju, igralska družina N. M. v Crnomlju, v Gradcu in Strebljevu. Omenjene igralske družine so nastopile in uprizorile sledeča dela: Vdova Roplinska, Deseti brat, Miklova Zala, Zenitev, Operacija, Bele vrtnice, Domen; to dokazuje, da so pričeli tudi v Beli krajini igrati na ljudskih odrih uprizarjati kvalitetna dela.

Pevski zbori obstajajo v Metliki, Crnomlju in v Predgradu. V Predgradu vodi mešani pevski zbor tov. Smalcelj Jože, meli posestnik, ki se uspešno uveljavlja kot pevovodja in komponist. S svojimi pevskimi zborom je naštudiral lep program in ga izvajal na kom. certu v dvorani predoraškega združenega doma. Odkar ima Predgrad lastni združni

dom, se je kulturno-prosvetna dejavnost tamšnjega mladinskega aktiva nadvse zadovoljivo razmahala: saj zajema mladinski aktiv mladino iz vasi Predgrad, Radenci in Zagodac, ki je v poslednjih mesecih pokazala lep napredek s svojimi kulturnimi prireditvami.

Folklorni skupini obstajata v Metliki in Crnomlju. Obe se vneto pripravljata za nastop na mednarodnem folklornem festivalu, ki bo 25. avgusta t. l. v Zagrebu.

Ljudske knjižnice so najboljše urejene v metliškem sektorju, kar je zasluga književnika in prof. Jožeta Dularja, ki je združil nekatere manjše knjižnice in vzbudil med mladino zanimanje za lepo slovensko knjigo.

Ljudski univerzi sta uspešno delovali in se delujeta v Metliki in Crnomlju. Svet za prosveto in kulturo pri OLO v Crnomlju je ugotovil, da zadnji čas predavanja v belokranjskih univerzah niso več tako poljudnoznanstvena, kakor so bila v pričetku letošnje sezone.

Kljub temu, da ljudska prosveta v Beli krajini še vedno ne zavzema tiste širine, ki bi bila zaželena, so uspehi v letošnji zimski sezoni levi, za kar ima mnogo zasluge tudi prizadevni referent za ljudsko prosveto pri OLO v Crnomlju tov. Janez Smreker. — c.

Spomini na partizansko Dolenjsko

Prve volitve NOO v Beli krajini leta 1944

Vedno, kadar se pripravljamo na volitve organov ljudske oblasti, se spomnimo na tisto veliko dobo med NOB, ko so se v mali belokranjski deželici na osvobojenem ozemlju izvajale prve svobodne volitve in tako že med samo vojno gradili trdni temelji naše ljudske oblasti.

Na podlagi odloka Slovenskega narodno-osvobodilnega sveta, izdanega na zasedanju v Crnomlju 19. februarja 1944, je bilo potrebno takoj organizirati volitve na vsem osvobojenem ozemlju v krajevne, okrajne in po možnosti tudi v okrajne narodnoosvobodilne odbore, kjer so to domoučene razmere. Temeljni geslo na prvih volitvah je bilo: Vse sile za zmago nad okupatorjem in domačimi izdajalci.

Za takratne razmere je bilo potrebno, da so bili krajevni narodnoosvobodilni odbori čim manjše zaokrožene edinice, da so lažje reševali razna gospodarska vprašanja. Najmanjše število prebivalcev je bilo 70, tako da je skoraj vsaka vas imela svoj KNOO. Okraj Crnomelj je bil razdeljen na 140 KNOO, na 4 okrajne NOO in en okrajni NOO. Na volitvah so volivci s tajnim glasovanjem (z listki) izvolili odbornike za KNOO in določeno število odposlancev za okrajno skupščino. Pripomnim naj, da so se v enem mesecu izvršile volitve v vseh osnovnih edinicah v Beli krajini razen v vaseh Hrast pri Vinici in v Primostoku, kjer se prebivalci niso mogli sporazumeti o sestavi kandidatne liste. Nekaj tednov pozneje pa so tudi v teh dveh vaseh šli po poti ostalih vasi Bele krajine.

Prve volitve so bile razpisane za dan 4. aprila 1944 za določeno število vasi. S tovarišem Kobekom Jožetom sva bila določena, da se udeleživa prvih volitev v vasi Vrhovec pri Adlešičih; on kot član okrajne volilne komisije, jaz kot član okrajne volilne komisije in dopisnik Dolenjskih novic. Bil je prelep

zgodnjepomladanski dan. Na topolih ob cesti so viseli kot gosenice dolgi cvetovi, bele breze po steljniških od Crnomlja do Grbelj pa so tu in tam kazale prve liste na vitkih vrhovih.

Mucova in Adlešičeva mama s sosedo prvič v življenju na volitvah (11. aprila 1944)

Preko jasnega neba so šle prav takrat velike jate zaveznških letal v smeri proti severu, nesoč Hitlerjevemu tretjemu rajhu 5 in 10 tonske velikonočne »pirhe«. Prišla sva v Vrhovec. Ze od daleč sva opazila, kje je volišče.

Iznad majhne kmečke hiše vihra velika zastava z rdečo peterokrako zvezdo, vsa ožarjena od vzhajajočega sonca. Vse v vasi je praznično. Mladinke dokončujejo zadnja d-

la pri krasitvi volišča. Po vseh stenah so primerne parole okrog vežnih vrat pa venci kot takrat, ko je v hiši svatovanje. Volitve so se začele. Resnih obrazov so prišli na volišče možakarji. Prvi, ki po kratkih navodilih volilne komisije sprejme volilni listek, je napredni kmet Veselič. Drži volilni listek v roki in se obrne k ostalim z besedami:

»Ali se spominjate možaki volitev v stari Jugoslaviji? Ali so bile takrat volitve svobodne? Niso bile! Ze pred voliščem so stali orožniki in že njim si moral povedati, koga boš volil. Če si bil dovolj pogumen in si povedal po pravici, da ne boš glasoval za državo, no listo, si bil takoj zapisan v črnih bukval, tvoj glas pa, so rekli, je bil neveljaven. Da, nes tega ni. Nobenega žandarja ni tukaj, volitve so tajne. Koga bomo volili? Mislim, da smo vsi takega mišljenja, da bi volili najprej tiste sovaščane, ki se danes še borijo s puško v roki in čuvajo naše osvobojeno ozemlje. Toda vsa domovina še ni svobodna, zato moramo voliti take, ki za borbo s puško niso sposobni, doma pa bodo z našo pomočjo lahko izvrševali naloge, ki stojijo pred nami. Zavedati pa se moramo, da prevzamemo s temi volitvami usodo nas in naših potomcev v svoji roke.«

Volitve so potekale dokaj hitro. Na kandidatni listi je dvanajst imen, volivci pa morajo izvoliti samo pet odbornikov.

Toda čudno, na volišče prihajajo samo moški, ženske še ni nobene. Šele okrog enajste ure pride pred volišče prva skupina žena v lepih belih belokranjskih oblačilih. Pred voliščem se ustavijo kot da si ne upajo naprej. Nič čudnega, prvič v življenju jim je priznana enakopravnost, prvič v življenju bodo imele enako kot moški priliko s svojim glasom odločati na volišču, kdo bo zastopal glas v odboru. To je njihov veliki dan. Po izpodbujajočih besedah aktivista stojijo na volišče. Hitro se znajdejo. Pazljivo poslušajo navodila volilne komisije, kako naj glasujejo. Še danes vidim v duhu pred seboj mlado črnolaso gospodinjko, kako resno se je pripravila na volitve. Z volilnim listkom v roki

se vsede za mizo v nasprotnem kotu sobe. Pazljivo prečita imena napisanih kandidatov na listku, hkrati pa šteje na prste kandidate, katere smatra za vredne, da jim zaupa. Ponovno pregleda, če je izbrala prave, potem pa z odločno kretnjo prečta ostale. Ko srušča preganjeni listek v volilno žaro, je njen obraz svečan in kaže posebno zadovoljstvo.

Teden dni pozneje sem se udeležil volitev v Čudnem selu pri Crnomlju (glej sliko treh najstarejših volivk te vasi), pozneje pa še marsikaterih volitev, vendar so mi najbolj ostale v spominu volitve v Vrhovcih pri Adlešičih. Vedno, kadar se spomnim prizora z naših prvih volitev, kako je preprosto ljudstvo s svinčnikom v žuljavih roki izbiralo svoje predstavnike ljudske oblasti, se spomnim besed našega velikega pisatelja Ivana Cankarja: »Narod si bo pisal sodbo sam!«

Naše ljudstvo si je že v letu 1941 pisalo svojo sodbo. Na svoji zemlji je hotelo biti samo gospodar. Za ta cilj mu ni bila nobena žrtev prevelika. Za ta cilj so tudi glasovali volivci na prvih svobodnih volitvah v Beli krajini v aprilu 1944 in nekoliko pozneje tudi po drugih krajih osvobojenega ozemlja.

Romančič Peter

Partizani, aktivisti!

Naprošamo vse, ki imajo kakršnekoli fotografije ali filme iz NOB, predvsem iz let 1941, 1942 in 1943, da jih posodijo za spominsko razstavo naše bombe ob 10. obletnici OF.

Predvsem pogrešamo fotografije iz Gorenjske in Stajerske.

Slike oddajte ali pošljite Tehnični pisarni razstave OF, Ljubljana, Napoleonov trg 1. Kdor osebno prinese kakršnekoli slike ali dokumente, mu jih takoj refotografiramo in vrnemo, po pošti poslani material vam vrnemo tekom 10 dni. Za nagrado dobite fotografijo v formatu 24 krat 18 cm, poslano skupno z vrnjenim materialom.

IOOF Slovenije.

Zadnje novice! POSLUŠAJTE, POVEJTE NAPREJ!

France Zušnjalo potuje po dolenjskih vaseh in mestih

Zadnjič sem ga srečal na sestanku v Ajdovcu. Sedel je v zadnji vrsti in se petal na usesa ženicam:

»Le počakajte, zdaj se bodo vrnili naši... Takoj po volitvah, prav zares, tokrat primojverni ne lažem!«

»To ate govorili tudi leta 1945, pa pri zadnjih volitvah v decembru, pa pri volitvah v...« je skušala ugovarjati najmlajša, a Zušnjalo je ves razvnet skoraj na glas dejal:

»Ne ne, zdaj gre zares! 19. marca pridejo...«

SAMO TEBI POVEM...

Preplašeno so se ozirale ženske, če jih ni kdo slišal, nato pa so staknile suhe nosove in dobile zadnja navodila:

»Povejte naprejo...«

Zušnjalo je odkolovratil dalje. Na Velikem Slatniku je pošepetal Vodopivčevi, naj prekolne na sestanku kandidatovega očeta, kan. didatu pa naj oči, da je sin rečnih staršev. Seveda, če bi volili grofe in graščake, bi Vodopivčeva ne imela nič proti, tako pa...

Najnovejša vest je privoščila pred dnevi Zušnjalo Skocjancem. Takole jih je nabril: »Le počakajte, Dolenjce bodo preselili na Stajersko, Stajerce v Avstrijo. Hudo bo še, zato nikar na volišče...«

Možje v Skocjanu in okolici strmiyo: Zušnjalo jim obeta Stajersko, iz trebanjskega okraja pa prihajajo vesti, ki jih razširja Zušnjalov sin Cvekar Krivostegno: Stajerce bodo selili med dolenjske vinograde. Dolenjce na zapad... Komu naj verjamejo?

»Nobenemur, pravijo najpametnejši in se smejijo bedarijam, ki splašenim ljudem ponekod ponoči celo ne dajo spat!«

France Zušnjalo pa potuje noč in dan. Pred dnevi je razburil Novo mesto.

»Grozja in strah! Otroci bodo izseljeni v Italijo, vse kleti je treba pomesti in pripraviti za vsak primer (za kaj, ne ve nihče), v tunelu bo zaklonišče za celo mesto, 4. marca se bo odločilo, takoj po kosilu...«

In tako naprej! Pavliha je dobil resnega nasprotnika — za smeh je poskrbljeno na Dolenjskem kakor že dolgo ne! Ljudje iz hribovskih vasi se smejijo splašenim frizer-

kam, kuharicam in drugim prodajalcem »svežih novic«, ki govorijo nesmisle o vojni in postavlajo dneve.

»V novem mestu se je že začelo!...« je prišlo oni dan iz Prečne. Res, trg je razkopan kakor po bombardiranju, ogromni kupi čudnih, štiriozlatnih granitnih kamnov rastejo, kanale odpirajo in preiskujejo, zadnjič pa je šel dimnikar kar trikrat z gasilci skozi mesto. Da, da, vse se pripravlja — v mestu se je pa že začelo.

V mestu je res izbruhnilo — po 80 in 100 prostovoljcev dela vsega popoldne, da bo cesta čimprej tlakovana.

Ko se je Zušnjalo v Novem mestu dodobra osmesil, jo je ucvril v trebanjski okraj.

»26. marca bodo izselili otroke v Italijo, kjer bodo živeli v govejih jasliah, ženske bodo morale delati v tovarnah, moški se bodo pa borili...«

Kje, proti komu, zakaj, Zušnjalo Trebanjcem ni razodel. Čudovite skrivnosti krožijo po njegovih obiskih.

V terek se je Zušnjalo spreoblekel. Sedel je v vlak, ki vozi iz Ljubljane v Crnomelj in vneto pripovedoval kmetom:

»Da, da, da, hudi časi so prišli. V Zužemberku so oklali cestarja, ko se je vračal s sestanka za volitve. Saj pravim, res čudni časi...«

Kmetje odpirajo usta in gledajo, se čudijo in zmagujejo glave. Seme je padlo na dobra tla, vase levo in desno od železniške proge imajo novo kost za glodanje. Le v Zužemberku cestarji nič ne vedo za »oklaneg« to, varša. Vsi so zdravi, vsi na cestah.

V sredo je nabasal Zušnjalo v Ljubljani v nshrtnik stare obleke, čevlje in nekaj perila. Ni bilo kaj posebnega, toda na svoj račun je prišel. V Mirni peči je izstopil in zavil v vasi. Pri znanih in neznanicah se je ustavljal in ponujal svoje blago za mašč, jaja in slanino, vmes pa je klatil takele:

»Danes sem še lahko prišel, poslej me ne bo več... Drugi časi se bližajo. Vsega bo zmanjkalo, vojna bo, le kupite, saj dam poceni. Tale srajca je vredna vsaj tri kile špena, danes sem zadnjikrat med vami...«

Marsikje so ga nagnale ženske z burklami, marsikje so ga lepo sprejele in mu nasedle. Ko se je zvečer pijan zibal proti postaji, je zadovoljno godel v brk:

»Kako lepo je živeti od ljudske lahkovernosti...«

Se teden dni! Zušnjalo bo počil od jeze, če mu ne bo uspelo obiskati sleherni dolenjsko vas. Počil pa bo prav gotovo 18. marca, ko bo zvedel bridko, a resnično novico, da so se tudi tokrat vsi njegovi v oblake zidani gradovi spet sesuli v prah.

KIS

LJUDSKA TEHNIKA

215 NOVIH STROKOVNJAKOV IN AMATERJEV LANI V NOVOMESKEM OKRAJU

Na nedavni skupščini Ljudske tehnike okraja Novo mesto je njen predsednik tov. Henrik Cigoj poročal o gornjem uspehu. Elektrostrojnik klub, avtomoto društvo, fotoklub in radioamaterji, ti so bili lani najdelavnnejši v organizaciji LT. Manj pa aeroklub, o čemer smo že poročali. Premalo je lani organizacija LT mislila na kmečki značaj novomeškega okraja in na seznanjanje kmečke mladine s stroji in sodobno kmetijsko tehniko. Letos bo to upoštevano v delu vseh organizacij LT. Možnosti za delo je veliko. Lani so bile ustanovljene 4 postaje mladih tehnikov. Najdelavnnejša sekcija je bila fotoamaterska, ki je presejala plan za 90%. Letos bodo ustanovili še eno avtomoto društvo, 2 elektrostrojna kluba in 15 postaj mladih tehnikov, število članstva pa dvignili na 1800. Na novo bo ustanovljeno pomorsko-brodarsko društvo, ki ima za čolnarjenje na Krki

idealne pogoje za dober razvoj. Glavna naloga LT pa bo razširitev organizacije na podeželje.

LEPI NACRTI V CRNOMLJU

O vzgojnem pomenu organizacij LT so razpravljali tudi na okrajni skupščini v Beli krajini. Dobro so se pomenili o lanskih uspehih in novih načrtih za 1951. Število članstva bodo dvignili, ustanovili dve pomorsko-brodarski društvi v Crnomlju in Vinici, zgradili 5 kajakov, ustanovljen bo nov fotokino klub v Crnomlju in nov elektrostrojnik klub, poleg matičnega avtomoto društva pa bosta ustanovljena še dva krožka avtomoto društva. Podobne delovne plane imajo tudi radioamaterji.

LT se bo letos tesno povezala z izvenarmadno vzgojo ljudstva in z Zvezo borcev organizacije pa se bodo čimbolj osamosvojile. Na praznik 10. obletnice ustanovitve OF se bodo vse organizacije LT Bele krajine pripravile z delom in novimi uspehi.

Več previdnosti — manj nesreč

V zadnjem času so bili prepeljani v novomeško bolnišnico: Starč Peter iz Hraštnega pri St. Rupertu, 6-leten otrok, je vtaknil doma roko v slamoreznicno in si jo je poškodoval. Starši pazite na otroke, nesreča ne počiva! Potem, ko je otrok že nesrečen, si zaman očitajte neprevidnost ali pa se tolažite, da je bilo le naključje.

Mizarski pomočnik Pozvek Bela v kmetijski zadrugi na Suhorju si je na žagi poškodoval desno roko, 23-letnemu gozdnemu sekaču Jožetu Hrstu iz Poljan pa je v Podturnu padel hlood na levo nogo ter mu jo hudo poškodoval.

Kastelic Janez, posestnik na Pungertu, je blizu doma sekal grmovje, pri čemer je tako nesrečno padel, da si je pokvaril desno nogo.

Ponekod ljudje še vedno surovo med seboj obračunavajo. 20-letni tesar Pelko Franc iz Malega Cerovca se je vračal z dela in se oglasil pri sosedu Kresalu. Ze v hiši ga je napadel sovaščan posestnik Mrvič Martin, vendar pa so mu domači preprečili pretep. Ko se je Pelko poslovil od Kresalovih, je Mrvič pritekkel za njim in ga pretepel s kolom. Pelko je dobil težke poškodbe na levi strani rebra. Mrvič bo seveda dobil zasluženo kazen za svojo pretepaško kri.

Podoben primer je z osemletnim Robertom Lapornikom iz Novega mesta, katerega je v

šoli udaril po levi strani čeljusti učeneec 4. razreda osnovne šole in mu prizadel težko poškodbo.

Posestnica Fakin Barica se je pred dvema tednoma vračala z vozom iz Rake domov. Med Smednikom in Zameškom jo je srečal poštni avtobus, katerega se je konj splašil, tako da je Fakinova prišla pod voz. Dobila je težke poškodbe na vratu in glavi. — Pod voz je prišla tudi 36-letna Ivana Nose, krmilnica prašičev na drž. posestvu Lansprež pri Mirni, ko je vozila vožo na Gomilo; poškodovano nogo ji zdravijo v bolnišnici.

RAZPORED

prostovoljnega dela od 12.—17. marca

Sindikalne organizacije: 12. III. Železnica, 13. III. Grm, 14. III. Tekstilna tovarna, 15. III. DOZ, DES, Okap, Sap, 16. III. OLO, 17. III. Sodišče, Tožilstvo, Servis, OZKZ, Okrajni Magazini.

Tereni OF: 12. III. Sv. Jurija ul., Mej vrti, Kosova ul., Arkova ul., Cerkevna ul., Proštijnska ul., Defrancehijeva ul., Kapiteljska ul., Katarinini trg, Kasteljeva ul., Kapucinski trg, 13. III. Sukljeva cesta; 14. III. Smiheljska c., Štemburjeva ul., Dr. Volčičeva ul.; 15. III. Trdinova c., Prešernova c., Karlovska c., 16. III. Skalicijska ul., Ragovska c., Zagrebška c., Kandijška c.; 17. III. Zolja vas, Irca vas, Kerkova ul., Ljubljanska c. od 33. do 39., Kolodvorska ulica.

Pišete nam

ZOBNA AMBULANTA V CRNOMLJU

Vsa Bela krajina ima danes samo enega diplomiranega zobarja, ki dela v zobni ambulanti Zdravstvenega doma v Crnomlju. Za takšen okoljski je to odločno premalo. Bela krajina bi potrebovala vsaj še enega zobotehnika v Metliki, ki naj bi razbremenil sedanjega dipl. zobarja v Crnomlju, s tem pa bi bilo ustrezno tudi številnim bolnikom, ki iščejo sedaj zobozdravniško pomoč v Novem mestu ali celo v Ljubljani.

V DOL. TOPLICAH ZE DOLGO ČAKAJO NA REGULACIJSKI NACRT

Zdraviliški kraj Dol. Toplice, ki je med vojno mnogo trpel in še vedno kaže težke posledice fašističnega nasilstva, se ne more razviti in modernizirati, ker je še vedno brez regulacijskega načrta. Kako naj gradimo nove stavbe, prepotrebne ceste, vodovod in novo vodovodno mrežo? Da še ni načrta, smo nekaj krivi tudi domačini, odgovornost pa leži tudi drugje, da zdraviliški kraj še vedno ne ve, kako se bo razvijal.

Ali bo ostalo sedanje zdravilišče še zdravilišče ali naj bo letovišče in turistična točka? Tudi to vprašanje je še vedno odprto. V korist zdravilišča bi bilo, da tako tudi ostane in pride v oskrbo ministrstva za ljudsko zdravje. Ker pa je okraj primeren tudi za letovišče, naj bi Turist-hotel izven območja zdravilišča gradil lastne turistične stavbe, saj je v bližini Krka, pa tudi termalna voda bi se dala uporabiti v turistične svrhe. Nujno je, da bi se ta vprašanja čimprej rešila. Izvoljen je bil odbor, ki bo skrbel za ureditve vseh teh načrtov. Tov. inž. Stitar je kot domačin že pred leti načrtal zamisel regulacije, ker pozna potrebe in položaj Dol. Toplice; to bi lahko bila podlaga pri sestavljanju dokončnega načrta. Gr.

SPOMENIK BORCU NOV V CRNOMLJU

ki je bil pred tremi leti slovesno odkrit. Je bil lansko leto zaradi neumetniškega izgleda odstranjen, na obsežnem crnomeljskem trgu pa je ostal prazen spomeniški podstavek. Ki mestu gotovo ni v okras. Ali bi ne bilo primerno, da bi ZB v Crnomlju v ta podstavek vzdala za letošnjo 10. obletnico OF spominsko ploščo padlim borcem, ki je že izdelana in leži v kotu neke sobe? Spominsko ploščo na vidno mesto! Tako bo najlepše počaščen spomin na padle borce Bele krajine, ki so se v času NOB borili za našo svobodo. Pionirska organizacija osnovne šole in gimnazije v Crnomlju pa naj sprejme za svojo obveznost, da bodo gredice okrog spo-

meniškega podstavka z vzdano ploščo padlim borcem Bele krajine vselej lepo okrašene s cvetjem.

KAKŠNE NAJ NE BODO LJUDSKE INSPEKCIJE

Nekje v Bračeški imajo ljudsko inspekcijo. Zdelo se ji je potrebno, da stopi v trgovino takrat, kadar se deli tekstilno blago in čaka pred trgovino veliko ljudi. Seveda, pravilna razdelitev, to mora biti njena skrb! Čudno pa so gledali potrošniki, cepetajoč na mrazu v dolgi vrsti, ko so takoj po začeti delitvi prvi prišli iz štacune prav — člani ljudske inspekcije... Seveda z bisagami nakupljenega blaga, ki je nekaterim zaradi pomanjkanja ovojnjega papirja radovedno gledalo izpod sukajčev in plaštev. Ko je množica čakajočih nato kar vdrta v trgovino, da bi se spriborila do svojih pravice članov ljudske inspekcije seveda ni bilo zraven. — Jko.

DOM LJUDSKE PROSVETE V CRNOMLJU

že od lanske jeseni dalje ocnavljajo. Crnomelj bo z izvršenimi adaptacijami tega doma pridobil zares lepo dvorano z odrom za kulturno prosvetno prireditve. Dela so v živahnem teku. Belokranjci pa žele, da bi prej urejena dvorana zares tudi služila svojemu namenu! Danes ima Crnomelj po dolgoletnem prizadevanju le glasbeno šolo, ki jo vodi agilni prof. glasbe Ljubici Mirko. Prvi nastop mladih glasbenikov na Prešernovem večeru, ki je bil 8. februarja t. l. v Crnomlju, pa je upravičil upanje, da nam v Crnomlju raste kader mladih in talentiranih glasbenikov, ki bodo lahko še pogosto nastopili na kulturnih prireditvah v novo urejenem Domu ljudske prosvete. Potrebno bi bilo še, da Svet za prosveto in kulturo pri OLO v Crnomlju pridobi sposobnega režiserja, ki bo vodil igralsko družino v Crnomlju, da bo na novem odru zaživela tudi dramska dejavnost.

PROTILETALSKA ZASČITA V DOL. TOPLICAH

Tudi v Dol. Toplicah je ustanovljena krajevna protiletalska zaščita. Preteklo sredo je bil sestanek vseh topličkih gospodarjev, ki je bil prav dobro obiskani. Določili so vse potrebno za dobro delovanje nove varnostne organizacije. V kratkem bodo začeli s tečajem o vedenju in pomoči v primeru potrebe; tečaj bo trajal 62 ur. Na sestanku so se gospodarji pogovorili tudi o splošnem političnem položaju, kakor tudi o ostalih važnih vprašanjih zdraviliškega kraja. Gospodarji so objubilii sodelovanje, da bo delo, ki je pred vsemih prebivalci Toplice, čimprej opravljeno.

Čez zelenjadni trg na sejmišče in v trgovine

Dokaj dobro je v zadnjem času založen novomeški trg. Od prvih pomladanskih cvetic pa suhih fig, sadja, zelenjave, vrtnine, mleka, masla, vseh vrst semenja, domačega platna in starih obnošenih čevljev, vse lahko kupite sedaj na trgu. Novomeški trg ima še vedno rekord v tem, da ima najvišje cene v vsej Sloveniji. Zato trgovina posebno proti koncu meseca ni tako živahna kot bi bilo pričakovati. Za liter mleka je treba plačati 35 do 40 din, za merico motovilca 10—15 din, za kg jabolč 60 do 80 din, za kg suhega sadja okrog 65 din, za sferlike orehov 70 do 80 din, za krompir 25 do 30 din kg, za eno jajce 8 din, za liter kaše 120 din, za kg fižola 60 do 70 din, za vaneč čebule 200 do 300 din, za dva decilitra čebulčka 60 do 70 din (prodajalke trdijo da je to četrt litra), za kozarec bučnih pešk 20 din, za kg semenske detelje 350 do 400 din, za en meter domačega platna 550 do 600 din itd.

Na sejmišču

V novomeškem okraju je prasičereja važna gospodarska panoga. Zaradi tega je živalsko sejmišče na Loki v Novem mestu vsak ponedeljek zelo živahno. Sem pripeljejo svinje, rejci na prodaj mlade prašiče pa tudi odrasle plemenske in pitane svinje iz celega okraja; kupci se zberejo tu z vseh strani, celo iz drugih okrajev. Zadnji ponedeljek so bile dosežene na sejmišču sledeče povprečne cene: mladi prašički 6 tednov 3000 do 3500 din za rillec, 3 do 4 mesece stari po 6000 do 7000 din komad, od 60 do 70 kg težke plemenske svinje 12.000 do 14.000 din. Vse kupčije se navadno zaključijo na zvezo in le redkokdaj na težo. Pogajanja med kupecem in prodajalcem so po navadi zelo rostrae. Udarjajo v roke, da odmeva od Krke in prodajalec je že po stari navadi dolžan nekaj popustiti pri ceni, sicer prašički slabo rastejo, ker so od strdegaa gospodarja. V kolikor se kupčije ne sklenejo že na sejmišču, se nadaljujejo še pri Košaku na dvorišču, kjer po navadi apar-kirajoa prodajalci in kupci.

V trgovinah

Po zadnji sprostivti blaga v prošto prodajo se je promet po trgovinah znatno dvignil. V dveh tednih je bil dosežen planirani promet za cel mesec. Izbira blaga po trgovinah je precej dobra, lahko pa bi bila še boljša, če bi imele trgovine možnost neposrednega sklepanja pogodb z proizvajalci, so pa še vedno navezane na razdeljevanje republiškega distributivnega organa in morajo večkrat sprejeti blago, za katero v tem kraju ni povpraševanja. Med potrošniki je še vedno največ zanimanja za tekstilno blago boljše kvalitete, za steklo, porcelan, a tudi razne posode je šlo v zadnjem času veliko v promet. Sploh se potrošniki zanimajo predvsem za kvalitetno blago, kar bodo morala naša proizvodna podjetja upoštevati. Z združitvijo

industrijskih magazinov in nekaterih poslovalnic KZ na podeželju z okrajnim magazinom se bo število trgovin nekoliko zmanjšalo in s tem tudi stroški trgovine. V mestu samem in kjer bodo podane možnosti se bodo trgovine specializirale za posamezne sorte artikla. Kmetijske delovne zadruge pod vodstvom okrajnega združnega sklada, bodo v začetku meseca odprle na glavnem trgu svojo trgovino z živili, kar bodo gotovo toplo pozdravile novomeške gospodinjce. Nov nacin prodaje blaga na razne bone in industrijske točke zahteva od trgovskega kadra veliko več spretnosti in mnogo nadurnega dela pri natančnem lepljenju bonov in točk in bi bilo nujno, najti bolj enostaven način za to delo.

OBVESTILO

SPREJEMAMO:
MALE OGLASE IN OBJAVE ■ RAZNE ZAHVALE ■ REKLAMNE OGLASE ■ PREKLICE ■ URADNA OBVESTILA ■ POZIVE ■ VABILA IN OBVESTILA VSEH VRST
UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

OBJAVA

POSEBNI VLAK V PLANICO
DNE 11. MARCA!

Odhod iz Novega mesta ob 01.10, odhod iz Planice ob 16.39. Postanki: Mirna peč, Trebnje, Radobova vas, Stična, Višnja gora. Vozovnica velja samo za vlak št. 7.

NE GODRNJAJ, IZOGNI SE GNEČI! PRED POTOVANJEM KUPI VOZOVNICO V POSLOVALNICI

„PUTNIKA“
V NOVEM MESTU
ČAKANJE PRED POSTAJNO
BLAGAJNO PA PREPUŠTI DRUGIMI

MALI OGLASI

TAPETNISKI IZDELKI

Za naš tapetniški oddelek sprejemamo vsa naročila novih izdelkov ali popravil. Izdelujemo iz žime in tapetniške trave. Razen vzmeti in gornjega blaga damo na razpolago ves ostali material. Priporočamo se! Mizarstvo MLO Novo mesto, Ljubljanska 28. (telefon 101).

OKRAJNI ODBOR LJUDSKE PROSVETE V NOVEM MESTU

išče dobrega knjigoveza. — Interesenti naj se javijo v pisarni odbora v osnovni šoli.

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik: Novo mesto, Kapucinski trg 3. — Telefon uredništva v Novem mestu št. 618-1-8032-1 — Tiska tiskarna »Slovenskega

Tone Gošnik. — Naslov uredništva in uprave: listna št. 7. — Tekoči račun pri Komunalni letna naročnina 150 din, polletna 75 din. — poročevalca v Ljubljani.